vel hiems, vel venti sæviant; deinde ante oculos ei ponit exemplum Nestoris et Priami, qui, quamvis eundem de carissimorum filiorum morte dolorem susceperint, tamen non semper, ut ille, in eo defixi permanserint.—Tum, ut habeat, quo animum suum cummaxime exhilarare possit, novas Augusti victorias, carminibus secum celebrandas, tanquam optimum tristitiæ remedium ei proponit; quæ quidem ingeniosa ad Augusti laudes canendas conversio efficacissima sane ad ejus gratiam captandam esse debuit.

CARMEN X.

AD LICINIUM.

Medium vitæ statum laudat.

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo, neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti

1. *Rectius*, prudentius, adeoque felicius.— *neque altum Semper urg.* etc. Dum neque in altum semper navis tuæ cursum dirigis, neque securitatis causa litori, ipsi non satis fido, nimium adhæres; h. e. demta rei imagine: si neque nimio animi fervore ad altiora abreptus, neque nimio timore ad humiliora depressus, mediam inter utrumque viam ingressus fueris. *Semper*, refer ad ferventius, quo quis semper agitatur, studium; sc. quo longius procedis, eo longius semper progredi tendis. — *neque, dum procellas*: dum altum mare procellarum metu vitas. — *premendo*, propius accedendo ad litus. — *iniquum*, asperum sc. saxis, scopulosum, adeoque infestum, periculosum navigantibus.

5. *Auream quisquis mediocritat.* In hanc sententiam Cl. *Mitsch.* comparat Loll. Bass. Epigr. VI, 3, in Anthol. Græc. t. II, p. 148: Αἱ μεσότητες ἄρισται, ὅπη δέ γε πράξιες ἀνδρῶν. Καὶ μάλα μέτρον ἐγὼ τἄρχιον ἠσπασάμην. Τοῦτ' ἀγάπα, φίλε Λάμπι, κακὰς δ' ἔχθαιρε θυέλλας. — *Diligit*, ἀγαπᾷν, eligere, sequi. — *tutus*, sc.

Sordibus tecti caret invidenda
Sobrius aula.
Sævius ventis agitatur ingens
Pinus; et celsæ graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. Informes hiemes reducit
Jupiter, idem
Submovet. Non, si male nunc, et olim
Sic erit: quondam cithara tacentem

ab egestate.—*caret obsoleti Sordibus tecti,* non opus habet habitare in domo sordida et longioris temporis injuria male adfecta.— *Sobrius,* νήφων, continens, sibi temperans.—*aula,* ædibus splendidis ac regiis, propter quas in hominum invidiam incurrat. Cl. *Mitsch.* comparat Sotad. apud Stob. in Floril. Grot. p. 427 : Ὁ πένης ἐλεεῖται, ὁ δὲ πλούσιος φθονεῖται, ὁ μέσος δὲ βίος κεκραμένος δίκαιος ἐστίν. Αὐτάρκεια γὰρ πρὸς πᾶσιν ἡδονὴ δικαία. Cf. Pallad. Ep. CXXIV in Anthol. Græc. t. III, p. 140.

9. Vulgarem sententiam : « Noli igitur ultra mediocritatem assurgere; nam quo quis in altiore loco est positus, in eo majore periculo versatur, » allegoricis imaginibus pulcre exornavit. — *Sævius;* alii legunt *sæpius,* quam lectionem, licet vulgatam, posthabeo. — *celsæ grav. casu Decid.* Claud. in Ruf. I, 22 : « Tolluntur in altum, Ut lapsu graviore ruant. » Cf. *Mitsch.* — *summos montes,* summa montium cacumina, τὰ ἄκρα. Ad imitationem Nostri dixit Senec. in Agam. 93 : « Feriunt celsos fulmina colles. » —*Fulmina* : sic Rob. Steph. Dac. et alii : sed longe plures *fulgura.*

13. *Sperat infest. metuit sec.* etc. Sensus ; animus virtutis præceptis bene munitus et confirmatus neque in rebus infestis desperat, neque in secundis, timens quippe fortunæ inconstantiam, insolentius se gerit; scit enim utriusque fortunæ eamdem, ac tristioris et lætioris anni temporis vicissitudinem esse, etc. — *alteram,* contrariam.— *Informes,* quia tristem formam naturæ inducunt.— *Jupiter,* cf. supr. I, 12, 15, et II, 6, 17. — *idem Submovet.* Pellit adeoque serenitatem reducit. Cl. *Mitscherl.* affert locum ex Fragm. Comici apud Grot. in Exc. p. 913 : Χειμὼν μεταβάλλει ῥαδίως εἰς εὐδίαν.

17. *Non, si male nunc, et olim Sic erit.* Notissimi in hanc sententiam sunt versus Theocriti, IV, 41 et 43 :

Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus atque
Fortis adpare : sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

Θαρσεῖν χρὴ, φίλε Βάττε· τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον. Χὼ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὕει. —*quond. cithara tacent. Suscitat Musam*, etc. Non semper tendit arcum Apollo, sed idem citharam quoque interdum pulsat, h. e. non semper tristem et iratum, sed serenum quoque placidumque nonnunquam vultum præ se fert Apollo. *Tendere* nempe *arcum* Apollo fingitur, quando ira commotus sagittis suis pestem et calamitatem immittit; Hom. Hym. in Apoll. 3, et Iliad. I, 89. At *arcum suum*, ut in Carmine Sæculari, 33, dicitur, *condit*, quando *mitis placidusque* apparet. *Tacentem Musam suscitare* pro vulgari : intermissa carmina retractare; de græco loquendi genere *Musam suscitare*, ἐγείρειν, ἐρεθίζειν, etc. vid. *Mitsch.* — *quondam*, nonnunquam, interdum. Virgil. Æneid. II, 367 : « Quondam etiam victis redit in præcordia virtus. »

21. *Animosus adpare*, bene præparatum pectus, ut v. 14 dicebatur, ostende; animi robur et constantiam proba. — *Contrahes vento nimium sec. Turgida vela*. Carminis exitus bene ejus initio respondet; vulgarem sententiam : « Fortuna secunda tibi arridente compesce animum tuum, » pariter imagine a navigatione ducta extulit. Nam nautæ quoque si prohibere volunt, ne longius auferatur navis secundi venti afflatu, contrahere debent vela nimium vento turgentia; τὸ *nimium* aptius ad *turgida* quam ad *secundo* refertur. Infr. Epist. II, 2, 201 : « Non agimur tumidis velis Aquilone secundo; Non tamen adversis ætatem ducimus austris. » Exempla de locutione nautica: *vela contrahere*, ad impetum animi cohibendum translata, ex utriusque linguæ scriptoribus collegit *Mitsch.* inter quæ illud Ovid. Trist. III, 4, 32 : « Propositique memor contrahe vela tui. » Vid. Senec. Ep. XIX; Prop. III, 7, 30, etc.

Analysis Quum Horatius Licinium Varronem Murænam, Proculeii (de quo vid. supr. ad II, 2, 5) ac Terentiæ fratrem, hominem varium, ambitiosum, seditiosum, et, quicquid suaderet vehementioris animi impetus, cupide appetentem, jam id agere intellexisset, ut non solum meliorem sortem (nam bonis suis proscriptione exutus fuerat) sibi pararet, sed etiam ad honores altissimos adscenderet; præceptis saluberrimis ei in hoc carmine consulere, eumque a temerariis istis ad rectiora consilia avertere studet. Itaque primum

ei auctor est, ut inter altiora et humiliora viam mediam, eamque ad felicioris vitæ fructum tutissimam, ingrediatur; deinde eum ejusmodi animo, qui in rebus adversis meliorem sortem speret, in secundis iniquiorem timeat, adeoque adversam fortunam fortiter ferat, in secunda autem minime se efferat, sapienter se munire jubet. — Sed Licinius, uti ex Dione LIV, 3; Vellei. II, 91, discimus, amicorum consiliis haud se regi passus, detecta, quam cum Fannio Cæpione ad Augustum opprimendum inierat, conjuratione, temeritatis suæ pœnas tandem dedit gravissimas.

CARMEN XI.

AD QUINCTIUM HIRPINUM.

Omissis curis inutilibus, genio indulgendum.

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet Hadria
Divisus objecto, remittas
Quærere; nec trepides in usum

1. *Quid bellicosus Cantaber,* vid. supr. ad II, 6, 2. — *cogitet,* moliatur, minetur; scriptum igitur hoc carmen est ante annum DCCXXXIV, quo demum Cantabri ab Agrippa, et Scythæ a Lentulo perdomiti sunt. — *Divisus,* sejunctus et interclusus ab Italia. — *objecto,* tanquam obice et propugnaculo; Virg. Æn. X, 377: « Ecce maris magno claudit nos objice pontus; » significantius igitur pro: interjecto. — *remittas Quær.* cave quæras, *omitte* et *fuge,* ut alibi Noster, quærere; noli ejusmodi curis te cruciare. — *nec trepides in usum Posc. ævi pauca;* vulgo jungunt: *nec trepides ævi* (quod explicant: ævi causa) *pauca poscentis in usum;* equidem malim: *nec trepides in usum,* nec sis sollicitus, quod attinet ad res, quæ sint in usum, h. e. quod attinet ad res necessarias *ævi,* vitæ, *pauca poscentis;* et sic *trepidare in usum* eodem modo dictum esse videtur, ut infr. II, 13, 14, « cavere sibi in horas, » ubi vid. — *in usum* et *ad usum esse,* de rebus, quibus vita sustentatur; infr. Epist. I, 12, 4: « Pauper enim non est, cui *rerum* suppetit *usus.* » Liv. VII, 26: « Aqua etiam præter cetera *usui* (in usum) deficiente. » Idem, XXII, 2: « Nec ubi consistere coactis necessaria ad *usus* deessent. » Cf. *Burm.* ad Quinctilian. Decl. 138, p. 281, et *Gronov.* de *Pec. Vet.* II, 7, p. 105. — *Poscentis pauca,* ævi